

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO
NOWE ZROZUMIEĆ TEKST – ZROZUMIEĆ CZŁOWIEKA
POZIOM PODSTAWOWY

Kryteria oceniania ucznia zostały podzielone na trzy zakresy, odpowiadające celom kształcenia ujętym w *Podstawie programowej*:

- Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji (w tym: czytanie i słuchanie, samokształcenie i docieranie do informacji, świadomość językowa).
- Analiza i interpretacja tekstów kultury (w tym: wstępne rozpoznanie i analiza; interpretacja i wartościowanie).
- Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Aby uzyskać poszczególne oceny uczeń musi spełnić warunki wymagane na poziomie podstawowym:

ZAKRES	SPRAWNOŚCI	WYMAGANIA
OCENA DOPUSZCZAJĄCA		
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ odtworzyć informacje sformułowane wprost ✓ odczytać sens fragmentów (zdań, grupy zdań, akapitów) ✓ wyodrębnić główną myśl całego tekstu ✓ wskazać w tekście retorycznym najważniejsze środki językowe służące przekonywaniu
	Samokształcenie i docieranie do informacji	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ wybrać podstawowe teksty literackie służące realizacji zadanego tematu, posługując się wybranym źródłem informacji ✓ podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu
	Świadomość językowa	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienić nadawcę, odbiorcę i komunikat jako trzy najważniejsze elementy aktu komunikacji językowej ✓ odróżnić od siebie teksty pełniące funkcję informatywną, impresywną i ekspresywną

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ objaśnić istotę znaku ✓ posługiwać się pojęciem archaizm ✓ objaśnić istotę związku frazeologicznego ✓ odróżnić od siebie synonimy, homonimy i antonimy ✓ posługiwać się pojęciem styl
Analiza i interpretacja tekstów kultury	Wstępne rozpoznanie i analiza	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przyporządkować epoce nazwiska pisarzy wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> oraz wymienić ich dzieła ✓ przyporządkować autorowi tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> ✓ określić tematykę utworów literackich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> ✓ odróżnić od siebie tekst liryczny, epicki, dramatyczny ✓ posługiwać się pojęciami: podmiot liryczny, adresat liryczny, narrator, dialog, monolog ✓ wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych epok gatunków literackich: tragedia, hymn, pieśń, tren, komedia, sonet, satyra, powieść epistolarna ✓ nazwać najważniejsze prądy umysłowe, filozoficzne i artystyczne omawianych epok ✓ oraz wskazać ich cechy ✓ wskazać w dziełach literackich zalecanych przez <i>Podstawę programową</i> realizację prądów umysłowych, filozoficznych i artystycznych ✓ streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> ✓ scharakteryzować głównych bohaterów literackich utworów epickich i dramatycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> ✓ rozpoznać najważniejsze środki i zabiegi stylistyczne w utworach literackich omawianych epok ✓ zanalizować utwory wskazane w <i>Podstawie programowej</i>, uwzględniając najważniejsze kategorie opisu (podmiot / adresat liryczny, narrator, świat przedstawiony)
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ określić przybliżone ramy chronologiczne epok literackich ✓ objaśnić znaczenie nazw epok literackich ✓ odczytać znaczenie podstawowych symboli w dziełach literackich wskazanych w

		<i>Podstawie programowej</i>
Tworzenie własnych odpowiedzi ustnych i pisemnych		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i w piśmie ✓ wypowiadać się w mowie i w piśmie na zadany temat, w sposób świadczący o co najmniej częściowym zrozumieniu tematu ✓ odnieść się w wypowiedzi do tekstów literackich ✓ podjąć próbę skomponowania wypowiedzi składającej się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia ✓ samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy
OCENA DOSTATECZNA		
WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ, A PONADTO:		
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu ✓ podać argumenty na rzecz tezy ✓ odróżnić argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy ✓ rozpoznać relacje kompozycyjne między poszczególnymi fragmentami (akapitami) tekstu ✓ oddzielić informacje od opinii ✓ wskazać przyczyny i skutki ✓ określić funkcję środków językowych w tekście retorycznym ✓ rozpoznać ironię w tekście
	Samokształcenie i docieranie do informacji	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu ✓ samodzielnie korzystać ze słowników i leksykonów
	Świadomość językowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznać w tekście sześć elementów aktu komunikacji językowej

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ określić dominującą w tekście funkcję wypowiedzi ✓ wyjaśnić, na czym polega specyfika budowy języka jako systemu znaków ✓ podać genezę i wyjaśnić znaczenie najczęściej pojawiających się w tekstach związków frazeologicznych ✓ wskazać w tekście archaizmy fonetyczne, leksykalne i składniowe ✓ rozpoznać w tekście synonimie, homonimie, antonimie i polisemie ✓ wyjaśnić pojęcie stylizacji
Analiza i interpretacja tekstów kultury	Wstępne rozpoznanie i analiza	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ określić tematykę wszystkich omawianych utworów literackich ✓ podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych ✓ wyjaśnić różnicę między literaturą a publicystyką oraz literaturą a retoryką ✓ wskazać podstawowe cechy wszystkich omawianych gatunków literackich ✓ porównać wizerunki bohaterów literackich oraz tragizm bohaterów ✓ scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi ✓ rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki kolejnych epok ✓ opisać motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych ✓ scharakteryzować wizję świata i człowieka, odwołując się do omówionych utworów literackich ✓ wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich ✓ odczytać nawiązania kulturowe w omawianych utworach z literatury współczesnej ✓ odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich
Tworzenie własnych odpowiedzi ustnych i pisemnych		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ułożyć szkicowy plan oraz przygotować na jego podstawie wypowiedź ustną bądź pisemną ✓ skomponować wypowiedź składającą się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia ✓ formułować wnioski interpretacyjne oparte na samodzielnej analizie tekstu ✓ zastosować czytelny podział akapitowy w pracy pisemnej ✓ posługiwać się cytatami w funkcji argumentacyjnej

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ posługiwać się na ogół poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni) ✓ zabrać głos w dyskusji ✓ wykonać bez pomocy nauczyciela większość ćwiczeń i zadań realizowanych na zajęciach
<p>OCENA DOBRA WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ DOSTATECZNĄ, A PONADTO:</p>		
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ odróżnić retorykę od erystyki ✓ wyjaśnić mechanizmy powstawania wypowiedzi ironicznej ✓ rozpoznać i określić typ nadawcy i typ adresata tekstu ✓ rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu ✓ nazwać środki językowe i określić ich funkcje w tekście ✓ wskazać cechy gatunkowe tekstu
	Samokształcenie i docieranie do informacji	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu ✓ sporządzić poprawny opis bibliograficzny książki i artykułu oraz zapisów elektronicznych ✓ korzystać z różnorodnych źródeł informacji
	Świadomość językowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ omówić relacje pomiędzy różnymi podsystemami języka ✓ przyporządkować charakterystyczne środki językowe poszczególnym funkcjom językowym ✓ przedstawić pochodzenie polszczyzny ✓ wyjaśnić pojęcie neosemantyzacji ✓ wskazać niewerbalne środki komunikacji

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienić podstawowe typy stylizacji
Analiza i interpretacja tekstów kultury	Wstępne rozpoznanie i analiza	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wymienić głównych twórców kultury (nauki, sztuki, filozofii) i ich dzieła w omawianych epokach ✓ określić funkcje środków językowych zastosowanych w tekście ✓ wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego ✓ zdefiniować tragizm, komizm i groteskę jako kategorie estetyczne, odwołując się do omówionych utworów
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok ✓ porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w utworach omawianych epok, odwołując się do utworów literackich ✓ opisać charakterystyczne motywy i toposy, odwołując się do omówionych utworów ✓ opisać różne realizacje dydaktycznej funkcji literatury, odwołując się do poznanych tekstów ✓ wskazać nawiązania do światopoglądu i estetyki epok wcześniejszych oraz objaśnić przyczynę ich występowania w późniejszych epokach ✓ rozpoznać nawiązania do idei epok wcześniejszych w literaturze współczesnej ✓ ocenić postawy bohaterów literackich
Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ selekcjonować materiał, przywoływać tylko informacje istotne z punktu widzenia tematu ✓ posługiwać się terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą ✓ sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu ✓ podsumować rozważania (uogólnić wnioski wynikające z analizy i interpretacji tekstu) ✓ łączyć akapity, używając wskaźników zespolenia ✓ posługiwać się poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni)

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ posługiwać się stylem stosownym do sytuacji wypowiedzi ✓ przestrzegać zasad etykiety językowej podczas rozmowy, dyskusji, negocjacji ✓ zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce ✓ aktywnie uczestniczyć w większości lekcji
<p>OCENA BARDZO DOBRA WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ DOBRĄ, A PONADTO:</p>		
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ odróżnić prawdę od fałszu i szczerść od kłamstwa w wypowiedzi językowej ✓ scharakteryzować podstawowe chwytów erystyczne ✓ odróżnić od siebie wypowiedź perswazyjną i manipulacyjną ✓ zanalizować okres retoryczny jako zamkniętą całość myślowo-stylistyczną ✓ wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytyczno- i teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich
	Samokształcenie i docieranie do informacji	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ samodzielnie gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki
	Świadomość językowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ omówić relacje pomiędzy różnymi podsystemami języka ✓ przyporządkować charakterystyczne środki językowe poszczególnym funkcjom językowym ✓ przedstawić pochodzenie polszczyzny ✓ objaśnić pojęcie neosemantyzacji ✓ wskazać niewerbalne środki komunikacji ✓ wymienić podstawowe typy stylizacji
Analiza i interpretacja	Wstępne rozpoznanie i	Uczeń potrafi:

tekstów kultury	analiza	<ul style="list-style-type: none"> ✓ omówić przemiany gatunkowe w obrębie dramatu i powieści ✓ wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok ✓ rozpoznać nawiązania do poetyki wcześniejszych epok w literaturze współczesnej ✓ wskazać elementy parodii, pastiszu i trawestacji w dziele literackim oraz określić ich funkcje
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w dwóch tekstach literackich ✓ zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym) ✓ wyjaśnić sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych ✓ dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką ✓ rozpoznać i odczytać przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, symboliczne, alegoryczne, paraboliczne) ✓ dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznych dla danej dziedziny sztuki ✓ dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury
Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu ✓ skutecznie unikać szablonów i schematów językowych ✓ posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią ✓ posługiwać się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości) ✓ posługiwać się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych ✓ funkcjonalnie wykorzystywać pozawerbalne środki komunikacji (mowa ciała, intonacja, ton głosu) w wypowiedzi ustnej

OCENA CELUJĄCA WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ, A PONADTO:		
WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI TWÓRCZE :		
Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: <ul style="list-style-type: none">✓ dysponuje wiedzą i umiejętnościami znacznie wykraczającą poza zakres podstawy programowej, wynikającą z samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;✓ odnosi sukcesy w konkursach, olimpiadach przedmiotowych;		